

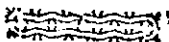

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Pénteken 18. Novemberben 1791.

B É T S.

A' múlt Kedden, úgy mint, Auszriának *Pátronusa* Szent *Leopold*, és a' mi Felságes Királyunk 11-dik *Leopold* nevek tisztelete innepén semmi leg kisebb szembe tűnhető Udvari gála sem lévén, tsak el-bámulánk belé, midőn 12 órakor véletlenül meg szóllallának a' Város agyui a' Vár' bástyáiról, és egy néhány tüzes öröm hangot adának. — Ez nap vala az az örvendetes nap-is, mellyben 40 perzentés délutáni 2 órára, amaz elég esmeretes kedves szép ifjú Grófné, Gróf *Károly* *Josef* Ur ő Nagysága leg-kezdvesebb hités Elete párja, egy kiss Gróf Kis-alkönykát hozván szerentsé- sen a' világra, fel-támadt Nemzetünkben az az 6- kajtott reménység, melly szerint ezen Nemzetünk 'a- Hazánk' szlopaít nevelő nagy Törsöknek drága
D d d d Tscme.

Tsemetési zöldülvén, kedves gyümölcsöket teremnek idővel. A' bánatos özvegy Grófné ö Excellenciájának, az ifjú Grófnak, sőt az egész két Udvarnak öröme le-irhatatlan, 's annál is nagyobb, mennél szerentsébbden jött az ártatlan Kiss asszonyka világra. Ha a' meg boldogult Öreg Gróf ezt a' szerentsés órát érhette volna, talám most halna meg örömeiben. Az ifjú Grófné frissen van magzatástól, ki a' Szent Kereszttségben *Josefa, Antonia Elisabeta Leopoldina* nevet öltözött magára. — — Gróf *Károlyi* Jos. fné Asszony ö Nagysága 9 hónapok alatt mind édes Attyától, mind édes Anyjától meg folztatott. Az édes Attya Gr. *Valdisáin* Ur, ezen hónapnak 6. dikán múlt ki a' világból. Mihelyt az ifjú Grófné felgyógyul, megyen Gr. *Károlyi* Josef Ur ö *Nga Pestre* lakni, hogy a' Helytartó Tanátsnál lévő Titoknaki Hivatalát folytassa.

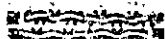
Tsak nem nyergelve vala már *Deresem*, 's induló félben, midőn ma reggel ez az örvendetes bit toppana pennám orrára, hogy a' mi Kedves *Korona* Hertzegnénk *Ferentz* fő Hertzegné, a' múlt éjjel 1 és 2 óra között egy kiss fő Hertzeget, F. Attya után egy sok *Koronák* örökösét, hozott legyen szerentsésen a' világra. — A' *Bétsi Bástyákat* agyukkal spékellik, és mindeneknek szívek örömmel teljes. Az éjjel már 3 órakor elindult Gr. *Zichy István* Nápolyba az örvendetes hírrel. Ezen öröm innepünket következő Levelünkben bővebben fogjuk tállni.

Tegnap dél után valának a' F. Monarkha kegyelmes tekintete előtt a' Helvétziai Vallástartó Magyar 'Synatnak felküldött Députátsai, u. m. R. Sz. Birodalombéli Gr. *Teleky* Josef Ur ö *Nga*. A' Duna mellyéki Superintendenciának Gen. fő Notáriusza T. T. *Kármán* Josef, és a' Tisza mellyéki Sup. Vic. Notáriusza T. T. *Szöke* Ferentz Urak; kiket a' Kegyelmes Fejedlem igen kegyelmesen fogadván, mint egy fertály óráig beszéllett velek, 's Királyi, Atyai Kegyelmességét igéerte. Az *Augustina* Evan. 'Synat Deputátusai még minnyájan itt nintsenek.

Kolosvárról ezen hónapnak 6-dikán 3 Levelek által tudósítottunk, hogy ama böldeg emlékezetű néhai Gróf *Rhedey Mihály* Ur ö Nga, ezen hón. 5-dikére virradolag, ezen világi múlandó életet az örökkévalósággal váltotta fel Kolosvárt. Egy Kegyes Keresztény Urat, egy jó Gazdát és hiv Hazafit szalasztattunk el beone. — Nyugodjék tsendesen! — Azt írják Szeben tályékáról, hogy ezen hón. 2-dikán 120 Tolvajokat vittenek Szebenbe fogva. Itt a' Gonosztévők sokasodnak — a' marha dög pedig sok részeiben Erdélynek uralkodik.

A' N. Magyar Kir. Testörzö Sereg Fő Kapitánya *H. Eszterházy Antal*nak fia *H. Eszterházy Miklós* Ur ezen N. Testörzöi Seregnek Oberflájdinántjává lettnek lenni mondatik. Az ez előtt Oberflájdinánt *Soky* Urnak választatás engedtetvén, hogy vagy Reg. hez mennyen 2-dik Oberflári Rangal, vagy Rangja 's Tíztsége 20 ezer forintokkal fizettség ki; az utólsót választatta, és így Rangját el adván, *H. Eszterházy Miklós* Ur *Görda* Oberflájdinánt. — Ugy velednek sokan, hogy ha a' munkában lévő Közönséges békelség egész Európában talpra állhatna, a' Hadi Tíztségek azonnal pénzen vehetőkké, és adhatókká válnának, mint hajdon valának.

A' orosz Gyermekek nevelő Szüléknek példdál egy szörnyű Történet. — *Dubnitsky* János Urnak, egy Leánya 's két fiai lévén a' flakat a' *Selmetz Bánya* Oskolákba jártatta, a' Leányt pedig édes Anyja maga mellett hagyván, noha nagy Nemes Familiából való, mint fősvény, és nagy Gazdaszlony, azon kívül, hogy jól nem viselte Leányának gondját, pálinka főzésre tanította; hol a' Kiszafzlonyka a' pálinkát addig kóstolgatta, míg idejével edgyütt annyira nevedett a' pálinka ihatóság beone, hogy utoljára már az Atya Kortsumba is béülvén titkon, az ott lévő Korhelekkel edgyütt pálinkázott. Végre adólságokat tévén a' Kortumákon, hogy azokat ki fizethesse. Szülétől pénzt lopott, 's más Korhel ifjakot is titkon traktált, 's pénzt tartott mind addig, míg a' tolvajságot is a' részegség

ség mellé (ezek örökké tö szomszédok) tökélte-
sen meg-tanulván, nem régiben 120 forintokat lo-
pott vala egyfzersmind a' Szülétől. A' penzre a'
Kortsmán rá akadtanak a' Szülék, és a' Kortsmá-
rosnét fogságra vitetvén, minekuiánna ez azt val-
lotta volna, hogy a' Kissaszfzony adta neki által-
tsak az el-tevéésre; mellyre a' Kortsmárosnét el bo-
tsátván, midőn a' roszban meg-rögzött mint egy
16: elztendős Kiss-aszfzony Szülétől dorgáltatnék,
azzal fenyegeté meg ezeket, hogy vagy magát fel-
akaszttya, vagy a' Hazát és Várost fel égeti. Az
Anya már előre-is tsmórvén Leánya dühöségét,
kötözve hadgya Házánál Leányát, egy maga ere-
jétől nem mozdulható gutta ütött öreg Attyával ed-
gyütt, 's maga a' Szöllöbe mégyen szüretre. A'
Izegény gutta ütött Öreg könyörül rajta, a' kötözés
alól fel-öldozza valami nagy bajjal a' Leányt, de
maga végső veszedelmére, mert a' Kissaszfzony egy
meszely pálinkát előre fel-hajtván, egy fazék tüzet
vive a' szalma bogjákba, 's elő-ruhájával fel ger-
jelztvén, azon hirrel mégyen bé az öröghez, hogy
már ég a' Pajta! A' Leány egy kementzébe bútt;
az öreg pedig féltvén Kintsét 's Leveles-ládáját, 's
nem-is mozdulhatván magától, az égő-házban győ-
trődik vala, egy *Détsi* nevü szomszéd Nemes em-
ber bé-menyen a' tűzbe, midőn Leveles-ládáját ki-
válná ennek menteni, a' maga fejét úgy el-égette,
hogy 5-töd napra meg-hala, 's a' Leveles-lada-is
benn ége. A' jelen lévő Verbunkos Katonák a' ház-
nak edgyik oldalát ki-vágván, az öreg Gazdát hal-
va hozák-ki. Itt hozszas volna mindent le-irnuink,
A' történet ujj és igaz. Vigyázzatok Szülék!! Nem
az az Atya és Anya, ki nemz, vagy szül, hanem
a' ki az ő gyermekeit jól neveli.

Folytatása a' 79-dik Kurirhoz tartozó Toldaléknak.

Meg-mutattam azt, hogy lehet valamely Országban igaz és szin-mutatás nélkül való egyezés a' nélkül, hogy vagy mind Pápisták, vagy mind Lutránusok, vagy mind Kálvinisták légyünk. Már most azt mondom, hogy lehetetlen is minnyájunknak ugyan azon egy Vallásuaknak lenni. Szeretnék én csak egy pár Embert-is látni, a' kik egymással (ha csak nem igen szembe-tűnő a' dolog, vagy a' Magyar Példabeszédhez alkalmaztatván kézzel fogható az Igazság, mint az, hogy kéttzer kettő négy) tökéletlesen, de azonbanba értelmeknek helyes okát adni tudván, meg-egyezhetnének. Hogy néha látunk egymással vetélkedő embereket végre beszédekbe öltve jönni, abból semmi sem következik, mert én is, más is, sokszor rá hagyunk valamely dolgot csak azért is, hogy legyen vége a' (*Discursusnak*) beszélgetésnek, vagy hogy nem kívánjuk ellenkező gondolatunkal a' velünk beszéllőt meg sérteni, vagy hogy az ellenvetésit meg fejteni nem tudjuk, vagy valamely más tekintetből tselekekszük, de azért, ha magunkba szállunk, ugy tapasztaljuk, hogy ritkán vagyunk még is a' vetélkedés után meg-nyugodtabb Elmével; mint mikor ahoz fogtunk, és ha rá térünk is nagy nehezen néha egymás szavára, akkor sem egyformán, mert edgyitünk tökéletlesen meg van a' szóba lévő dolog felől győződve, a' másikunk csak immel-ámmal fanyalódik rá, és csak mintegy fél-válról hiszi el, mert csak van valami, noha maga sem tudja sokszor az Ember mi az, a' mi nem engedi, hogy ugy tartsuk, mint a' hogy a' másik mondja. Erre sok bizonyosság nem kell, mert ezt a' mindennapi tapasztalás tanítja, és hogy így van is a' dolog keveset hajtunk rája, hanem már a' Vallásba azt tartják, hogy csak meg-kellene egyezni. Ugyde ha abba sem lehet? Csak a' Keresztényeknek fent forgóbb részét veszem fel. Tudjuk azt, hogy csak a' három Vallásbéliek, háromfelé mennek a' Vallás felől való értelemben. Másképp

Másképp tartja a' Pápiſta, másképp a' Lutránus, másképp a' Kálvinista, és ez eleitől fogva így volt, még a' három első Századba, sőt magának a' Krisztusnak a' Keresztény Vallás fundálójának idejébe is. Soha sem volt olyan része semmi idő szakaszának, a' mellybe, azt mondhatnánk, hogy a' Hit dolgába minden részbe edgyet értett volna minden Ember. De többet mondok, vegyük fel különösen akármellyik Vallást, mellyik felől mondhatjuk azt, hogy annak vallói tsak magok között-is mindenbe egymással meg egyeznének. Meg-lehet a' (Confessio) Vallásunkat bé foglaló Könyv mindenikünkél, de mit ér, ha azok mellett is talál ki ki a' maga Hitnek forsosival is okot az egymás között való vetélkedésre. Minden Vallásuaknál voltak mind e' mái napig, és talám lesznek is egymás közt való tziwodások ha tsekélységekbe-is, de a' mellyek által nem a' Vallás méltósága kifsebbül, hanem az adódik elénkbe, hogy mi Emberek vagyunk, következésképpen nem tökéletesek, és így az értelembe-is az egy átallyába való meg-edgyezést kívánunk annyit tesz, mint emberi erők felett való dolgot akarni tselekedni. Erők felett való dolog, mert lehetetlen véghez vinni, lehetetlen pedig azért véghez vinni, mert az emberi gyarlóságok ellentállanak nekünk benne. Ellent áll leg főképpen ebbe az emberi külömb külömb féle Elme. Azért is lehetetlennek láttzik ez a' Hitbe való tökéletes Edgyesség.

1 ször. Az Értelemre nézve. Valamint egyébbe, úgy a' Vallásbéli Tudományba-is egyik Ember többre mehet, 's meg is mint a' másik. Egyiknek mélyebb bé látása van a' néki adatott ajándék szerint abba is mint a' másiknak, és e' szerint, egyiknek nagyobb, másiknak kevesebb tudománya lévén, az Emberek egymástól különböznek. Külömböznek pedig az értelembe, mellyen áll a' Vallás, mert a' mit egy meg-világosodott helybe hágy, azt az együgyü kárhoztatja, és ellenben, a' minn egy tudatlan meg nyugszik, azt sokszor a' tanult Ember bé nem veheti. Mig ez a' külömbség meg
 lesz

lélz az Emberek között, addig semmibe-is, annyival inkább a' Vallásba való meg-egyezeit magunknak nem ígérhetjük. Ugyde, akár az, hogy mind egyenlő tudománnyal bírjunk; akár az hogy minnyájann egyaránt legyünk tudatlanak lehetetlen, tehát az is, hogy az értelemre nézve a' Hit dolgába minnyájann egyet érthessünk, tellyes lehetetlenség.

2 szor. Az akaratra nézve. Az akarás vagy nem akarás alatt, minddenkor értetik a' szabadság. Már ha ez a' szabadság nem egyforma, hanem edgyiknél nagyobb, a' másikonál kisebb, nem tsuda, ha az Egyesség ez által meg-akadályoztatik. Ezért mondja egy bölts Atya: *Inter licet vestrum, et non licet nostrum, nutant et remigant animae Populorum.* az az: nem tudja az Ember mire határozza meg magát, mikor látja, hogy egyik dolog edgyiknél szabados, a' másikonál nem. A' hol valamire való meg határozás nints, nem lehet ott meg-egyezeit. Látni való hát, hogy erre nézve-is, ha minden Valásuak egyforma szabadsággal nem bírnak, egyformán nem akarhatnak, ha egyformán nem akathatnak, e' részbe is a' Hitbe való Egyesség lehetetlen.

3 szor. Az időre nézve. Most olyan időbe élünk, a' melly a' meg világosodott Századok közül az elsőséget érdemli. Ez az meg világosodás az Isten Kegyelme, és a' Szent Lélek munkája az Emberekbe. De tudjuk azt, hogy a' Szent Lélek munkája nem mindénekre nézve egy forma, valamint az Apostolok idejébe is egyikre nagyobb mértékbe öntetett-ki mint a' másokra. Ha nem egyforma, következésképpen annak gyümmöltse is a' meggyöződés külömb külömb féle, és e' szerént itt is a' Hitbe való Egyesség lehetetlen. A' homályosabb időkre nézve szinte azt lehet mondani, hogy azokba is éppen ugy, vagy talám még inkább lehetetlen ezt az egyességet tsak képzelní is. Az egyességhez meg kívántatik az, hogy az ember egymást értsse, és leg alább tudja azt, a' mibe meg-egyez másal. De azt olvassuk a' homályosabb időkről, hogy azokba mind a' világi, mind kívált az Isteni Tudo-

Tudomány a' Vallásnak mivólta annyira! az lete-
tségre ült, hogy azt csak a' Könyvekbe lehetett
vólna fel-találni, a' mellyek senkinek, vagy csak
igen kevés embereknek forgottak akkor kezeikbe.
Ha magok felől is csak ennyit tudtak akkor az Em-
berek, sokkal inkább nem lehet azt fel-tenni, hogy
egymás közt meg-egyezhettek vólna, és meg-egy-
gyezhetnének még ma is, a' kik ilyen állapotba
vagnak.

4. szer. Allapotunkra vagy Hivatalunkra néz-
ve. Minden rangú 's rendű Ember, a' melly álla-
potba eyszfer magát helyhez-tette, abba bódogul-
ni, elébb menni, vagy leg-alább meg-maradni ki-
ván. Ugyde, hogy a' Vallásba való egyezés, már
akárhoey esne ki, vagy egyiknek, vagy másiknak
(praejudiciumára) sérelmére lenne állapotjara néz-
ve az i. az. Ott van ugyan a' Szent-Írás, melly
mind külső mind belső tselekedetünknek, 's követ-
kezésképpen egész életünk módja el-intézésének si-
nor-mértéke, de éppen ez az egyik oka, hogy az
abba foglalt dolgoknak egyaránt való bé-vételébe
mind eddig meg nem egyesülhettünk, mert látjuk
azt, hogy mostani állapotunkra nézve, vagy egyi-
künknek vagy másikunknak sokba kellene változást
szenvadni, és azért sokan az emberek között az I-
sten beszédébe csak az inyek szerint ejtett Igékhez ra-
gaskodnak. Innét van, hogy egyik mint a' má-
sik, noha éppen ellenkező dolgot akarnak meg-mu-
tatni, az Evangyéliomra és az Apostolok írásira
útálnak. Mindenik oda folyamodik, de mindenik
előre olyan indulattal, hogy azt hozhassa ki belő-
le, a' mibe ő állapotjara nézve valamely hasznot
reménylhet. Hogy egyebeket el halgassák. A' Pro-
testáns Egyháziak sürgetik a' Hierarchiát, a' vilá-
giak nem akarták, mindenik a' Sz. Írásból keres
magának védelmet, de ugy gondolhatná valaki,
hogy talám mindeniknek lehet allattomba egy kis
malkodásra való vágyódása. Már mellyik résznek
van illendőbb kívánsága, én azt meg nem határo-
zom. Elég az hogy ebből által lehet látni, hogy
vala-

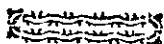

valamig a' tulajdon hasznót néző szándékról le nem tesszük, mind addig egyesség köztünk nem lesz, ugye a' lehetetlen míg a' keze kinek kinek maga felé hajlik, tehát az - is, hogy a' Hitbe mind edgyet értsünk, ezen okból - is merő azon lehetetlenség.

5-ször. A' Természetre nézve. Sokféle a' Természet, sokfélék annak munkáji. Egyik hajtható, és az enged a' Józan-okoságnak, a' másik megátalkodott, és az a' mit lát sem hisz. De nagyobb az, hogy vannak olyanok - is, a' kik a' meggyőződés ellen - is rugodoznak. Illyen volt *Parad*, illyenek voltak a' Farizéusok. Illyenek lehetnek ma is sőt an, és bizonyosan vagynak - is, kivált a' Hit dolgában. Melly ha úgy van, e' részből - is a' Hitbe való Egyesség lehetetlen.

6-szor. Egymásra való nézve. Az ugyan nem a' leg-szebb tulajdonsága egy okos Lélekkel felruházott Embernek, hogy csak éppen azért tselekedjen így vagy amúgy, mert mások - is úgy tesznek, de hogy sokakra nézve még - is így van a' dolog, a' tagadhatatlan. A' Hitre nézve kivált igaz ez az együgyűbektől, a' kik közül sokan megelégedsznek azzal, ha ők megtudják mondani, hogy mióta Vallásuk. Ki gondolná még - is, millyen buzgóság van ezekben bévett, vagy is inkább csak szájjal vallást tévő Hitek eránt? Olyan hogy sokszor könnyebb volna nem tudom mit véghez vinni, mint ezeket arra bírni, hogy Vallásokat változtassák. Illyenek pedig minden Vallásuk közt vannak, a' kik csak egymásra való nézve hisznek vagy nem hisznek. Ha hát a' fent említett okokból a' többinek egyességét nem lehet reményleni, lehetetlen az egyesség felől a' Hitbe e' részből - is álmódolni.

7-szor. Magára akármellyik Vallásra nézve. A' ki azt gondolja, hogy egészséges nem gondolkozik az orvostól. Ugye, itt éppen az az állapot fordul elő, minden ember azt tartja a' maga Vallás-

sa felől, hogy az övé igaz, és a' másiké hibás. Egy ember sem kíván hát, 's nem-is kívánhat változást tenni Hitébe, hanem állhatatosan meg akar maradni abba a' mibe volt. Ugyde ha ugy maradnak, valamint eddig köztünk egyefség a' Vallásba nem volt, ugy ez után is nem lesz. 's. a' t.

Ha mindezekre azt mondaná nékem valaki: Nem is szükség az a' szoröss meg egyezés, elég volna a' Vallásnak farkalatossabb ágazatiba az egyet értés, arra azt felelem, hogy hát mi ránk Keresztényekre nézve ezen Egyefségnek ohajtása nem-is tartozik, mert ugy minnyájan egyések vagyunk egyenlő Vallást tévén az Apostoli Hit formájába, melly a' Kereszttyén Vallás fundamentoma. És az én ítéletem szerint elég-is volna arra, hogy egy más Hitit ne kárhoztassuk egyébaránt pedig nyugodjunk meg a' Vallás bölts rendelkezésébe a' ki ezt meg engedte és mind e' máj napig is el nézte, így igazán Kereszttyéni életet élünk és bé töltjük a' törvényt, melynek summája: Szeressed az Istent és Felebarátod. *Györben N. I.*

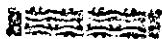
Hála Istennek!

Tisztul a' homályból a' Naptól fényes ég,
Aldott légy Örök Tűz! mennyei Fényesség!
A' tiz elztendővel előre botsátott
Hajnal után el-jött, ama' régen' látott
Nap, mellyet ez előtt mintegy két századdal
Támasztottál ugyan ditső hatalmaddal.
Te! ki vagy egyedül a' fénynek forrása,
'S kitől minden jónak vagyon származása;
De. hol a' setét éjj, hol komor fellegek,
Hol még szél veszek-is 's zúgó fertegetek,
'S néha nagy mértékü napfogyatkozások
Oly erősek voltak; hogy a' sugárzások
Csak olyan gyenge fényt tudtak eregetni,
Mint fátyolonn által szokott a' Hóld vetni.
Már fénylik, — ki tisztult e' böl dog időben —
Már fénylik — még pedig oly derék erőben.
Hogy

Hogy kétségbe hozzuk érzékenységünket,
 Ha vallyon nem álom tsal é meg bennünket?
 Mert több a' mit látunk, mint a' mit képzettünk,
 Nagyobb jóval bírunk, mint sem reménylettünk.
 Avagy tsak — Szent Isten! ki hihette volna?
 Hanem ha valaki képtelent gondolna,
 Ez előtt ugy tetszik tsak tiz elztendővel
 Mig még bé volt a' nap takarva felhővel:
 Hogy a' Világosság illy mészze terjedjen,
 Hogy én mást, 's más engem' ennyire szenvedjen,
 Hogy mind hárman egymást Testvéreknek valljuk,
 'S azt, hogy vér tagadók voltunk, már fájlaljuk:
 Hogy valamit hinni szabadok lehessünk,
 'S erre testvéinktől önként segittessünk.
 Hogy a' meg holt törvényt fel elevenítsük,
 'S azt, mint közös és szent végzést ugy emlittsük.
 Hogy Vallásunk' dolga' el-rendelésére
 Ide teregeljünk Hazánk' közepére,
 Egy Házi nagy Gyűlést tarthassunk Budában,
 'S Kánonokat írjunk az Ország' Házában: —
 Bóldog Isten! ennek jövendőlésére
 Mitsoda borzadás szált volna szivére
 Soknak? ki a' dolgot tsak idő folytával
 Mérsékli, nem pedig Isten' hatalmával. —
 Aldott légy Nagy Felség! egy Örök Hatalom!
 Ki előtt annyit ér a' Hit 's bizodalom,
 Hogy meg-él ha bizik a' bűnös Magdolna,
 'S fel kel a' holt, tsak higgy, ha bár szagos volna.
 Aldott légy! és áldj meg bizott egyefséggel,
 Hogy se mi a' hitben való külömbséggel,
 Sem a' Király 's Ország a' főbb hatalommal
 Ugy ne bánjunk a' már nyert bizodalommal,
 Mint egy vagy két napra bé-szállott vendéggel,
 Hanem mint nagy kintsel 's kedves örökséggel.

Irta a' 'Sinati Gyűlésben 13-dik Okt. 1791.

Horváth.

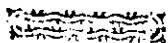
A' Külső-orozági hírek most is mind tsak Frantzia Országot illetik nagyobbára, 's még-is tsak annyiban tézlik az ujjságon kapó olvasókat ezen Ország-nak jövendő állapottya felől bizonyosá, mint az eddig valók.

Párisból azt írják, hogy *Montmorin*, az a' Frantzia fő Minister, ki a' Frantzia Nemzetnek ügyes-bajos dolgait eddig a' külső Hatalmanságoknál folytatta, Okt. utolsó napján a' Nemzeti Gyűlés elejé-be terjesztette minden Udvaroknak feleleteiket, melyeket ezek az után küldöttek a' Frantziák Királyához, minekutánna ez mindenütt jelentette, hogy a' Konstituziot minden feltételek nélkül el fogadta. Ugyan ennek alkalmatosságával utolsó Ministeri kötelességét tette *Montmorin*, mivel ekkor hivatalából végképpen kibótsuzott. — A' *Montmorin* e' kofi jelentésének summája tsak e' következő vala. —

Azt, hogy a' Frantziák Királya a' Konstituziot el fogadta, többnyire a' külső Hatalmanságok jóvá hagyták. — Róma leg-kisebb változt sem adott. — Bétsben azt felelte a' Tsászfár, hogy semmit erősebben nem ohalyt, mint a' Királynak és Királynénak meg elégedett állapottyát: de a' Levél nem érkezett még meg, melyet a' Tsászfár, a' mint a' Frantzia Követnek *Noaillesnek* mondotta, egyenesen a' Király kezébe akar küldeni. — Spanyol Országban azt felelte a' Minister *Florida Bianca*, hogy az ő Királya nem hitetheti-el magával, hogy a' hozzá küldetett Levelet a' Frantziáknak Királya szabad tettzése szerint írhatta volna. A' Spanyol Király tehát, nem felel semmit, sem erre a' Levélre, sem másra: azonban nem kívánnya Frantzia Ország-nak tsendességét meg-zavarni. — Holvétziában a' *Czürkhi Kanton* és *Génova* nagyon örvendettének az egész dolognak. — Pruszia, Hollandia, Saxonia, a' Két nidi Fejedelmi Udvar, és a' Brüsszeli Kormányozók szerentsét kívánnak a' Királynak a' maga nyugodalmához, és az Ország-nak is

nak is a' magáéhoz. — Az Angliai Király igen erősen bizonyosá tette a' Frantziáknak Királyját az iránt, hogy az ő Háza és Jobbágyai böldegittásában, magának mindenkor nagy részt kíván venni. — A' Treviri V. Fejedelem részt védő indultal szivelli ugyan a' Királynak állapottját: de a' mostani környüállások között eddig való halgatását nem szakaszthattya félben. — A' Moguntziai V. Fejedelem nem jelentett leg kisebbet is a' magá szándékáról. — Hasonlóképpen semmi valóst nem adtanak még eddig elé a' Pétervári, Néapolisi, Dániai, Sardiniai Udvarok. — Eppen csak ennyit felelt még a' Koloniai V. Fejedelem is. — A' Svétziai Király leg világosabb feleletét adott; mert a' jelentő Levélnek még csak petsétét sem törvén fel, azon melegen vizsgálta adta, és azt írta a' Frantziák Ministeriumához, hogy hozzá Frantzia Országból többet hijaba küldenek, mert nem fogadja el. Ezt a' feleletét a' Svédok' Királynak vevén a' Frantzia Király, azt parantsolta a' Minister által a' Stokholmban lévő Frantzia Követnek, hogy próbáljon audentziára menni a' Svédok Királya elébe, és ha valahogy bé nem botsáttatik, Stokholmot minden butszuzódás nélkül hadja oda. „

Ezek azok a' jelentések, a' mellyeket a' külső Hatalmaságok a' Világ elébe, rész szerint nyilván, rész szerint semmit sem felelve, ki nyilatkoztattanak. Ezekből már minden embernek kedve szerint böltselkedni, 's még is a' valóságból egy bors szemnyit sem tudni — minden Ujjság-íróknak közönséges Patens Levele által, meg engedtetik. — A' Ministernek ezen jelentéseivel a' Párisi népnek nagyobb része ugyan némű-némű-képpen láttatik megelégedni, és a' Királyt a' Királynéval edgyütt a' Konli tziónak el-fogadásáért csak nem imádni. A' más rész a' népnek azt hiszi, hogy a' Ministerek máig is edgyet érve vagynak a' Konstituzió ellenségeivel, melly szerint a' Király is csak a' jó alkalmatlóságot várna, és ha ezt láthatná, ismét jó szivvel oda hagyná Párist.

Rómából azt írják, hogy a' sz. Szék minden 6. rón egy olyan jelentő Levéllel kívánja a' Frantzia Országgal hatalmas Udvarokat meg keresni, mellyhen igen fontoson tudokra szándékozik ezeknek adni, hogy a' Frantzia Nemzet azon a' júlson, mellyen *Aveniot* és a' *Venétiai* Grófságot, törvényes Urától a' Pápától el vette, és Frantzia Országgal öfve foglalta, a' több békételenkedő véle határos Tartományokkal is tselekedheti még ezt. Itt a' Római sz. Szék a' Lütrikhi Püspökségre 's Brabantziára mutat, 's Kárdinális *Rohant* mint egy *Lütrikhen* akarja jövendőben a' támodásnak szikráját élesíteni képzelní, 's egyszersemind azt is mondja, hogy a' körtönséges hírek szerint *Vandernót*, *Vandepen* és *Vandermers* még máig is Brabantziai pnt költenének, és a' két első Hollándiának széleiben speculálnak, *Vandermers* pedig *Risfzelben* Frantzia Nemzeti Sergeknek a' Komendánsa.

Az *Algiri* *Dej* hadat izent a' Svéd Királynak, Frantzia Orzághoz is ellenséges indulattal kezd veltetni. Az okát ennek még nem tudhattyuk, de azt gondoljuk, hogy a' Török Udvarnak indításából elik a' dolog, a' Török Udvar pedig az Angliai Ministrierumtól vérszi a' maga mozdulásainak leg-elsőbb indító okai is.

A' Lengyel Diactán a' jelen való időben le ellenségesebb vetélkedéseket kezd okozni az, hogy vallyon el-kellelsék e' a' Stárcstai vagy Korona szágokat adni?

Eppen most akada egy Levél a' kezünkbe, melyben egy Fárisi Klúboknak egyik Tagja oly magos hangon sugja a' Frantzia ujj Nemzetnek hatalmát az ember fülejibe, hogy ha ez szerint itél az ember, kéntelenítettik el hioní, hogy ha az egész világ-béli minden Aristokratikusoknak Nemzeti gyűlése egyszeriben rohan is Frantzia Ország ellen, még sem fog soha semmire menni. Ezen irás szerint nagy reménységét helyhezetti a' Frantzia Nemzet az Anglus Nemzetben. — 'S nem-is ok nélkül.

Tudományi Dolgok.

- Az Erdélyi Kéz-Írásban lévő Történet-Íróknek Elztendő Szám szerint való Laistroma.
1490. dik Elztendőben circiter, Kálfon-Szék eredete.
1505. dik Elztendeig, Maros-Szék' Tiszteit, Nemek, és Agok szerént.
- 1500 dik Elztendőben, Anonymi Chronologia Rerum Hungaricarum, et Transylvanicarum.
1505. dik Elztendőben, *Mathias Nagy, de Origine Siculorum. Verantii Episcopi Epistolae de rebus sui temporis. Cardinalis Martinusii Processus.*
155. dik Elztendőben, *Bánffy Gergely* Istjabb János Király' Uttya Sulimánhoz.
- 1520 — 1561. Ostermeyer Chronicon.
1576. *Balog Ferentz'* napló Könyve.
- 997 — 1585. *Simonis Massa Coronensis Chronicon Transylvaniae.*
1599. Circiter, *Veidenfelleri Historia, Sigismundi Báthori.*
1600. *Auszug aus dem Meschner Marcht-Buch zur Vaterlaendischen Geschichte des 17-ten Jahrhunderts.*
1602. *Andreas Gunesch Geschichte der Valachischen Fürsten.*
1602. *Andrae Gunesch Expeditio Schwimmeriana.*
1602. *Historia Obsidionis Bistriciensis per Bastam.*
- 1593 — 1602. *Petri Bánffy Coronensis Diarium cum continuatione usque ad Annum 1661.*
- 1598 — 1605. *Nevetlen Kronika.*
- 1599 — 1605. *Georgii Kraufs Superintendentis ausführliches Verzeichniß des Elendes vom Jahr 1599 — 1602.*

- 1490 — 1606. Ambrosius Simmigianus.
- 1520 — 1607. Davidis Hermann Pastoris Vurlakenfis
Annales Politici.
Ruina Transylvaniae.
1607. Botskai István' Testamentoma.
- 1526 — 1608. Szamosközi Pentades.
1610. Anonymi Chronologia Rerum Hungaricarum
a Nato Christo ad Annum 1610.
- 1599 — 1611. Michael Seibiger aus Chronstadt An-
merkungen.
- 1570 — 1611. Simonis Nösner Diarium.
- 1594 — 1612. Hidvégi Mikó Ferentz, Erdély Orzá-
gának siralmas Változása.
- 1569 — 1612. Michaelis Weifs Diarium rerum sua
aetate in Transylvania gestarum.
- 1610 — 1613. Brevis Consignatio tumultuum belli-
corum.
- 1613 — 1617. Andrae Hegyes Diarium.
- 1600 — 1618. Dominici Benkuer Chronicon, seu
Diarium sub titulo Annotationes Hittoricae.
- 1586 — 1619. Marci Fuchs Pastoris Coronensis Chro-
nicon, seu Annales Rerum Hungaricarum, seu
Transilvanicarum.
1619. Benkő Máté Napló Könyve, a' Fényes Portá-
hoz való Követtségről.
- 1588 — 1620. Laskai János Diariuma.
Szalárdi siralmas Kronikája.
Stephani Bőjtenis de rebus gestis Magni Gabrie-
lis Bethlen.